

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**DE KWALITEIT VAN VOOR- EN VROEGSCHOOLSE EDUCATIE IN DE
GEMEENTE BREDA IN SCHOOLJAAR 2015-2016**

Definitief

Onderzoeksnummer : 286831
Datum vaststelling : 13 juli 2016

Inhoud

Voorwoord	5
1 Samenvatting van de belangrijkste oordelen	7
2 Inleiding	9
3 Vve in de gemeente Breda	11
4 De oordelen over de voor- en de vroegscholen	19
5 Conclusies	29
6 Reactie van de gemeente	31
Bijlage 1: Overzicht van oordelen van de locaties in de gemeente Breda	33

Voorwoord

In de periode 2007-2012 heeft de Inspectie van het Onderwijs een landelijke bestandsopname uitgevoerd naar de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie (vve). Daarna is het signaalgestuurde toezicht op vve in de kleine en middelgrote gemeenten in werking getreden.

Voor de periode 2012-2015 hebben het Rijk en de 37 grote steden (G37) afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk kinderen met een taalachterstand gebruik kunnen maken van hoogwaardige onderwijsvoorzieningen. In deze afspraken staan kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen voor de voor- en vroegschoolse educatie. Daarbij is afgesproken dat de inspectie in 2013 en 2015 een monitor uitvoert om de kwaliteit van vve op gemeentelijk niveau, op voorscholen en op vroegscholen (groep 1 en 2 van basisscholen) in beeld te brengen. Dit rapport beschrijft de kwaliteit van vve in de gemeente Breda aan het einde van de monitorperiode in schooljaar 2015-2016.

De hoofdinspecteur primair onderwijs,
dr. A. Jonk

1 Samenvatting van de belangrijkste oordelen

In de gemeente Breda is de kwaliteit van het gemeentelijk beleid voor voor- en vroegschoolse educatie volledig op orde.

De kwaliteit van het gemeentelijk vve-beleid kenmerkt zich door:

- Een goede kwaliteit bij de indicatoren *definitie doelgroepkind, bereik, toeleiding, ouders, interne kwaliteitszorg van locaties, doorgaande lijn* en *vve-coördinatie op gemeentelijk niveau*.
- De kwaliteit van de aspecten *integraal vve-programma, externe zorg, resultaten, systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau* is van voldoende niveau. Verdere ontwikkeling is echter nog mogelijk. Aanzetten daartoe zijn al aanwezig of mogelijkheden daartoe worden in de toelichtingen in dit rapport aangeduid.

De kwaliteit van de uitvoering van voor- en vroegschoolse educatie in de voor- en vroegscholen laat het volgende beeld zien:

- De beide bezochte koppels hebben de uitvoering van vve nagenoeg geheel op orde;
- Het gemeentelijk beleid is sturend en biedt structuur. Dit zien we vooral terug in de onderdelen ouderbeleid, zorg, interne kwaliteitszorg en doorgaande lijn;
- Binnen de condities voor vve lijkt specifieke vve-scholing voor de leraren van de vroegscholen een mogelijk aandachtspunt te vormen;
- Tijdens de bezoeken is gebleken dat de gemeente, Kober Kinderopvang en de vroegscholen een grote mate van bereidheid tonen om intensief met elkaar samen te werken en zich gezamenlijk in te spannen voor kwalitatief goede voor- en vroegschoolse educatie.

De voor- en vroegscholen hebben van tevoren de kwaliteit van hun eigen voor- of vroegschoolse educatie ingeschat. Daaruit volgen de volgende waarderungen:

- De resultaten uit de zelfevaluatie laten een meer gevarieerd en soms ook kritischer beeld zien dan de uitkomsten van de twee verificatie-onderzoeken;
- De voorscholen lijken vooralsnog sterker te profiteren van het uitgezette beleid dan de vroegscholen. De centrale aansturing vanuit Kober Kinderopvang richting voorscholen speelt hierin zeker een rol;
- De kwaliteit op de door de gemeente aangemerkte 'clusterkoppels' is in deze fase niet aantoonbaar beter dan binnen de reguliere koppels.

2 Inleiding

Dit rapport is het verslag van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (vve) in de gemeente Breda in schooljaar 2015-2016. Voor meer informatie hierover zie www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/voor-en-vroegschoolse-educatie.

De opbouw van het rapport is als volgt:

Het rapport begint met een beeld van het vve-beleid op gemeentelijk niveau. Daarin wordt ingegaan op de ontwikkeling van de gemeente sinds de bestandsopname en de relatie met de bestuursafspraken tussen het Rijk en de gemeente Breda (paragraaf 3.1) Daarna wordt een overzicht gegeven van de voor- en vroegscholen in de gemeente (paragraaf 3.2) en van de door de gemeente aangeleverde vve-documenten (paragraaf 3.3). Tevens geven wij in dit hoofdstuk een oordeel over het gemeentelijk vve-beleid (paragraaf 3.4). De basis van deze beoordeling is een digitale vragenlijst die de gemeente heeft ingevuld. Wij hebben deze vragenlijst geverifieerd aan de hand van de aangeleverde documenten en in een gesprek met betrokkenen van de gemeente.

Ook de voor- en vroegscholen in de gemeente hebben een digitale vragenlijst ingevuld.

De inspectie heeft in de gemeente Breda twee voorschoollocaties en twee vroegschoollocaties bezocht om de antwoorden op de vragenlijsten te verifiëren. De resultaten van de locatiebezoeken worden in hoofdstuk 4 toegelicht en de oordelen van de inspectie worden vergeleken met de resultaten van de vragenlijsten. Deze staan in paragraaf 4.2 in de vorm van overzichtstabellen met daarin de waarderingen op basis van eigen antwoorden van de locaties per kwaliteitsaspect (uitkomsten digitale vragenlijst

Hoofdstuk 5 bevat de conclusies over de kwaliteit van vve in de gemeente Breda. In hoofdstuk 6 geeft de gemeente een reactie op de bevindingen van de inspectie.

Bij de beoordeling wordt gewerkt met een vierpuntsschaal:

1. *Staat in de kinderschoenen: verbeteringen zijn dringend nodig.*
Deze kwalificatie geeft aan dat echt iets verbeterd dient te worden.
2. *Enigszins ontwikkeld: verbeteringen zijn nodig*
Deze kwalificatie geeft aan dat het wenselijk is dat iets verbeterd wordt.
3. *Voldoende*
4. *Goed ontwikkeld: een voorbeeld voor anderen.*
Deze kwalificatie geeft aan dat dit aspect in orde is, en wel op een zodanige manier dat anderen hiervan kunnen leren.

3 Vve in de gemeente Breda

De gemeente Breda heeft een digitale vragenlijst ingevuld.

De digitale vragenlijst levert de volgende informatie:

- Een lijst met de vve-documenten die de gemeente heeft aangeleverd: zie paragraaf 3.3
- Een beoordeling van het gemeentelijk vve-beleid : zie paragraaf 3.4.

3.1 Ontwikkeling van vve in Breda sinds 2013

In het najaar van 2010 vond de bestandsopname vve in de gemeente Breda plaats. De bevindingen zijn te lezen in het rapport dat is vastgesteld in juli 2011. Op gemeentelijk beleidsniveau waren diverse onderdelen al op orde. Dit gold vooral voor toeleiding, ouderbeleid, kwaliteit van de programma's en externe zorg. Daarnaast was er duidelijk sprake van vve-coördinatie op gemeentelijk niveau en voldeed de gemeente bovendien aan het merendeel van de condities voor vve op locatieniveau (zoals groepsgrootte en kwaliteitseisen voor pedagogisch medewerksters). Tegelijkertijd waren er onderdelen die nog voor verbetering vatbaar waren. Zo had de gemeente nog geen duidelijke doelgroepdefinitie en had zij onvoldoende zicht op kwaliteit van vve, zowel op gemeentelijk niveau als op locatieniveau. De doorgaande lijn tussen voor- en vroegscholen was niet gewaarborgd en afspraken met de schoolbesturen over de resultaten van vve waren niet gemaakt.

In maart 2012 heeft de gemeente Breda de bestuursafspraken G33 'Effectief benutten van vve en extra leertijd voor jonge kinderen' met het Rijk gemaakt. In deze afspraken heeft de gemeente specifieke ambities en streefdoelen voor 2015 vastgelegd. In ruil hiervoor kreeg zij extra middelen van het Rijk.

De inspectie heeft in 2013 een tussentijdse monitor uitgevoerd. Deze liet zien dat de gemeente het vve-beleid sterk verbeterd had. Alle verbeterpunten uit het inspectierapport van 2011 waren namelijk weggewerkt. Daarnaast verbeterde de gemeente de kwaliteit op andere onderdelen dusdanig dat zij als voorbeeld voor anderen gold. Dit betrof de doelgroepdefinitie, het bereik, de toeleiding en het ouderbeleid.

Sinds 2013 is de gemeente Breda, in samenwerking met de betrokken partners, voortvarend doorgegaan op de ingeslagen weg. Zowel de bevindingen uit de monitor van 2013 als de bestuursafspraken zijn hierbij betrokken.

3.2 Overzicht van de voor- en de vroegscholen in Breda

Voorafgaand aan de digitale vragenlijst hebben wij de gemeente gevraagd naar een overzicht met de vve-peuterspeelzalen en -kinderdagverblijven (de voorscholen) en de bijbehorende vroegscholen (de vve-basisscholen).

Tabel 3.1: Overzicht van de voor- en vroegscholen in de gemeente Breda.

Voorschool: Peuterspeelzaal/kinderdagverblijf	Vroegschool: Basisschool
Voorschool 't Kuikenhof	Kbs De Wisselaar
Voorschool Beertje Ballon Molstraat*	Kbs John F. Kennedy*
Voorschool Linietuin	Kbs De Liniedoorn
Voorschool Pluis	Kbs De Parel

Voorschool De Ganzewei	[Kbs De Werft en basisschool De Hoogakker]
Voorschool Olympia	Kbs Olympia
Voorschool 't Kaboutertje	Obs Noorderlicht
Voorschool Blokkendoos Voorschool 't Boemeltje	Obs De Tweesprong (basisschool De Fontein, loc Kangeroestraat)
Voorschool Beertje Ballon Fontein	Basisschool De Fontein (Callandstraat)
Psz De Toverboom	[Kbs Eerste Rith]
Psz De Wiebeltjes*	Kbs De Weerijes*
Psz De Meikevertjes	[De Boomgaard]
	Okba Ibnoe Nafi
KDV De Kievietstuin	[Kbs De Kievietloop]

Alle bovenstaande voorscholen hebben een digitale vragenlijst gekregen en (voor)scholen met * zijn ook bezocht (Beertje Ballon, Molstraat en De Wiebeltjes). De lijst met voorscholen komt nagenoeg overeen met die in 2013. Slechts één locatie die toen is bezocht, staat nu niet op de lijst (Ukkepuk). KDV Kievitstuin is op de lijst toegevoegd en kreeg voor het eerst een digitale bevraging in het kader van vve.

Van de lijst met vroegscholen kregen alleen de locaties met meer dan 20% doelgroepkleuters een digitale vragenlijst (Peildatum: 1 oktober 2014). De vroegscholen tussen [] hebben geen vragenlijst gekregen. Ook hier geldt dat de locaties met een * zijn bezocht (Kbs J.F. Kennedy en Kbs De Weerijes). De lijst met vroegscholen laat zich moeilijker vergelijken met die van 2013. Dit heeft vooral te maken met de samenvoeging van twee scholen in drie wijken.

De voorscholen vormen met de genoemde vroegscholen een cluster. Dat wil zeggen dat zij de doorgaande lijn in taal, zorg en leerlijn in nauwe samenwerking vorm (gaan) geven volgens de criteria die op gemeentelijk niveau en in overleg met de betrokken partners zijn opgesteld (zie 1a8). Dat wil niet zeggen dat er bij de andere koppels geen sprake van samenwerking is, maar zij participeren (nog) niet in de pilot van de gemeente.

3.3 Lijst met de vve-documenten die de gemeente heeft aangeleverd

Ter onderbouwing van de antwoorden van de vragenlijst heeft de gemeente de volgende beleidsdocumenten toegestuurd of aangereikt tijdens of na het gesprek met de inspectie:

- Manifest: taalvaardig in verbinding, juli 2015;
- Strategische Onderwijsagenda Breda, 2015/2016-2018/2019;
- Doorgaande zorg, taal en leerlijn gemeente Breda, september 2015;
- Zorg in en om de voorschool, oktober 2015;
- Ouderbetrokkenheid in de gemeente Breda, september 2015;
- Protocollen drang en dwang in de Voorschool, maart 2015;
- Toeleiding Voorscholen, maart 2015;
- Verschillende voorbeelden van subsidiebeschikkingen 2015;
- Taal doet 't Convenant VVE 2012-2013;
- Resultaatafspraken VVE Breda 2014-2015.

3.4 Het gemeentelijke vve-beleid

In deze paragraaf geven wij onze bevindingen weer over het gemeentelijk vve-beleid.

Per domein wordt weergegeven op welke punten wij het gemeentelijk beleid en uitvoering als voldoende ('3') beoordelen, waar wij nog verbeterpunten zien, zowel zonder ('2') als met ('1') afspraken en op welke punten wij de gemeente als een voorbeeld voor anderen zien ('4'). (Dit is in dit rapport niet aan de orde

Wij baseren onze bevindingen op onze verificatie van de digitale vragenlijst door middel van documentenanalyse, gesprekken met betrokkenen en informatie uit locatiebezoeken. Waar onze bevindingen afwijken van het beeld uit de digitale vragenlijst van de gemeente, wordt dit vermeld en onderbouwd.

Tabel 3.2: De beoordeling van het gemeentelijk vve-beleid

Het gemeentelijk vve beleid - Breda		1	2	3	4
1A1	Definitie doelgroepkind				•
1A2	Bereik				•
1A3	Toeleiding				•
1A4	Ouders				•
1A5	Integraal vve-programma			•	
1A6	Externe zorg			•	
1A7	Interne kwaliteitszorg van de voor- en vroegscholen				•
1A8	Doorgaande lijn				•
1A9	Resultaten			•	
1B	Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau				•
1C	Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau			•	
2A	GGD-rapport			•	
2B	Gemeentelijk subsidiekader				•

De inspectie publiceert jaarlijks ook een oordeel over het toezicht dat door de gemeenten op de kinderopvang en peuterspeelzalen wordt uitgevoerd. Voor meer informatie hierover zie www.onderwijsinspectie.nl/onderwijs/Kinderopvang.

Toelichting:

'4' Voorbeeld voor anderen

1a1 Definitie Doelgroepkind

In Breda geldt de volgende doelgroepdefinitie:

- Peuters die op hun vierde jaar waarschijnlijk een extra leerlingengewicht van 0,3 of 1,2 hebben;
- Peuters met een taalachterstand volgens het Van Wiechen Ontwikkelings Onderzoek;
- De peuter heeft een blootstellingsachterstand (krijgt te weinig taal aangeboden/groeit op in een taalarme omgeving);
- Peuters waarvan de ouders onvoldoende vaardigheden bezitten om de ontwikkeling van het kind adequaat te stimuleren;

- Peuters waarvan de moeder de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheerst en waarbij het sociale netwerk ontoereikend is om dit te compenseren;
- Kleuters met een extra leerlinggewicht van 0,3 of 1,2.

De definitie beperkt zich niet tot de biologische ouder(s). Als ouder wordt aangemerkt diegene die de dagelijkse zorg voor het kind heeft. (voor het eerst dat ik dit in een rapport tegenkom, terwijl het zo logisch klinkt)

1a2 Bereik

De gemeente Breda biedt voldoende vve-plaatsen.

Op 1 oktober 2009 zijn er op basis van de gewichtenregeling in het basisonderwijs 413 kinderen van 4 en 5 jaar met een extra leerlinggewicht. Het aantal vve-plaatsen dat de gemeente in de voorschool moet realiseren wordt hiervan afgeleid en bedraagt 309 (75 procent van 413). De telling van 2009 wordt tot en met 2015 gehanteerd als grondslag voor toekenning van de OAB gelden.

Op 1 oktober 2014 bedraagt het aantal doelgroepkinderen, volgens de doelgroepdefinitie van de gemeente, 240. Dit zijn kinderen die door de jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau zijn geïndiceerd als doelgroepeuter. Op 1 oktober 2014 zijn 541 vve-plaatsen gerealiseerd (inclusief 26 plaatsen op een kinderdagverblijf). Hiermee zit de gemeente ruim boven het minimum aantal van 309.

Volgens de gemeente komt het aantal doelgroepeuters dat deelneemt aan vve exact overeen met het aantal beschikbare plaatsen (namelijk 541 op 1-10-2014). Alle plaatsen worden dus bezet door doelgroepkinderen. De doelgroepkinderen die niet op een vve-locatie zitten zijn hier buiten beschouwing gelaten. Dit zijn kinderen waarvan de ouders herhaaldelijk verzocht is om hun kind op een vve-locatie te plaatsen (in iedere wijk mogelijk) maar waarvan ouders geen gehoor geven aan deze oproep om hen moverende redenen. Deze gezinnen krijgen wel het voortraject van vve tot 2,5 jaar aangeboden en ook in de leeftijdsfase 2,5 – 4 jaar krijgen deze gezinnen van de JGZ de 'vve-aanpak'. De gemeente heeft dus wel zicht op deze kinderen en het gaat slechts om een gering aantal kinderen per jaar.

1a3 Toeleiding

De toeleiding naar een vve-plaats gebeurt binnen de gemeente Breda aan de hand van een strak stappenschema waarbinnen de jeugdverpleegkundige een cruciale rol heeft:

- Tijdens het postnataal huisbezoek wordt geïnformeerd naar het opleidingsniveau van de ouders en eventueel al een toeleidingsformulier ingevuld en verzonden naar het registratiepunt;
- Bij zes maanden wordt reeds met ouders gesproken over deelname aan het 7,5 maanden groepsconsult als onderdeel van vve;
- Bij 7,5 maand vindt een groepsconsult plaats waarbij het stimuleren van de taalontwikkeling centraal staat;
- Bij 14 maanden worden ouders geïnformeerd over Dreumes Spel Thuis en het huisbezoek van de jeugdverpleegkundige dat daarmee samenhangt;
- Bij 16 maanden legt de jeugdverpleegkundige een huisbezoek af samen met de spelbegeleidster van Dreumes Spel Thuis. Deze begeleidster zal gedurende tien weken wekelijks begeleiding aan huis geven om ouders bewust te maken van en te helpen met hun rol bij de ontwikkeling van hun kind;
- Bij 20 maanden bespreekt de coördinator van het registratiepunt de aanmelding van de peuter bij een voorschool. Indien ouders hierin niet mee

gaan worden achtereenvolgens nog de jeugdverpleegkundige (opnieuw), de jeugdarts en tot slot de CJG'er ingeschakeld. Het registratiepunt verzamelt alle gegevens, onderhoudt nauwe contacten met alle betrokkenen en verstuurt de toeleidingsformulieren naar betreffende kinderopvanglocatie. In overleg kan bij overaanmelding voor een bepaalde voorschool bekeken worden of op een andere voorschool wel plaats is.

1a4 Ouders

In het document 'Ouderbetrokkenheid in de gemeente Breda' verantwoordt de gemeente zich over haar ouderbeleid. Allereerst onderbouwt zij vanuit literatuurstudie het belang van ouderbetrokkenheid bij de ontwikkeling van kinderen. Vervolgens beschrijft zij de kenmerken van ontwikkeling-stimulerend gedrag van ouders om vervolgens te concluderen dat deze kenmerken bij de doelgroepouders beperkt aanwezig zijn (onderdeel van de criteria voor doelgroepkind). De aanpak die de gemeente voorstaat, moet dus juist aanvullend zijn op deze kenmerken. De aanpak kent vier hoofddoelstellingen en zes uitgangspunten. De doelstellingen zijn:

- Ouders zo vroeg mogelijk betrekken bij de taal-, denk- en spelontwikkeling van het kind en een ontwikkeling stimulerende en taalrijk gezinsklimaat creëren;
- Ouders bewust maken van de rol en invloed die ze hebben op de positieve ontwikkeling van hun kind;
- Het vergroten van de op ontwikkeling gerichte interactie tussen ouder en kind door een combinatie van centrum- en thuisgerichte methodieken;
- Het aanreiken van materialen zodat ouders ontwikkelingsgericht aan de slag kunnen gaan.

De uitgangspunten zijn:

- Principe van wederkerigheid (vve is kosteloos mits ouders deelnemen aan het volledige ouderbetrokkenheidsprogramma);
- Gericht op empowerment en zelfredzaamheid ouders;
- Uitgevoerd door zowel professionals, studenten als vrijwilligers;
- Uitgevoerd in een doorgaande lijn;
- Uitgevoerd in de combinatie van homebases en centerbased;
- Aandacht voor laaggeletterdheid.

In totaal bestaat het ouderbetrokkenheidsprogramma uit ongeveer twaalf activiteiten/interventies die een doorlopende lijn vormen in de leeftijd van 7,5 maand tot en met de kleuterleeftijd. Voor de uitvoering van de thuisgerichte interventies wordt nauw samengewerkt met Welzijnsinstelling Surplus. Surplus zet op haar beurt weer MBO-stagiaires en vrijwilligers in waardoor intensieve thuisbegeleiding mogelijk is. Door het principe van wederkerigheid is het deelname percentage maximaal.

1a7 Interne kwaliteitszorg van de voor- en vroegscholen

In juli 2015 is een manifest bij afspraken Voor- en Vroegschoolse Educatie in Breda tot stand gekomen onder de naam 'Taalvaardig in verbinding'. Alle betrokken partijen (gemeente, Kinderopvang, Bestuurlijk Overleg Breda (PO) en Surplus Welzijn) ondertekenden dit manifest. In het manifest staan bindende en inhoudelijk gedetailleerde afspraken waar clusters van voor- en vroegscholen zich aan dienen te houden. Alle aspecten uit het waarderingskader vve van de inspectie komen aan bod. Tenminste jaarlijks dienen de locaties zich over de voortgang van de afspraken te verantwoorden aan de coördinerende werkgroep vve. Deze rapporteert op haar beurt twee keer per jaar naar de stuurgroep vve.

1a8 Doorgaande lijn

De gemeente heeft haar beleid om zoveel mogelijk op locatieniveau een doorgaande lijn te realiseren versterkt. Zo zijn in 2014 op zes locaties vve-clusters van voor- en vroegscholen gestart. In 2015 startten er nog drie. Voor deze clusters geldt dat zij op alle onderliggende aspecten van een doorgaande lijn zich committeren aan de afspraken die hieromtrent zijn gemaakt en zijn vastgelegd in het manifest (zie 1a7). In 2015 is ook een ambassadeur doorgaande lijn aangesteld om de clusters te ondersteunen bij de realisatie van de doorgaande lijn.

1b vve-coördinatie op gemeentelijk niveau

De gemeente Breda kent een stuurgroep vve en een coördinerende werkgroep vve. Alle betrokken partijen zijn in deze twee groepen vertegenwoordigd. Een stedelijk coördinator is belast met het bewaken van de uitvoering van het manifest. In 2015 is de kracht van de werkwijze goed zichtbaar geworden in o.a. de vorming van de clusters, de verschijning van het manifest en de diverse herziene en nieuwe protocollen.

'3' Voldoende

1a5 integraal vve-programma

De voorscholen in Breda werken met Piramide of Kaleidoscoop. Dit valt binnen de afspraken die de gemeente hier met de voorscholen over maakte. De gemeente maakte met de vroegscholen geen bindende afspraken over een te gebruiken programma. Wel stelt zij dat de vroegscholen in hun aanbod aantoonbaar aan moeten sluiten op het programma van de voorschool (zie 1a8 Doorgaande lijn).

1a6 Externe zorg

De gemeente legde de werkwijze rondom zorg op de voorschool vast in een stappenplan dat uit 5 fases bestaat. Dit stappenplan is helder en overzichtelijk en maakt duidelijk dat de jeugdverpleegkundige een centrale regiefunctie heeft. Zodra in het zorgteamoverleg met de jeugdverpleegkundige is besloten dat externe hulp gewenst is, schakelt zij de 0-4 CJG'er in. Als de zorg rondom de leeftijd van 3,5 jaar nog actueel is, schakelt de voorschoolcoach na overleg met de CJG'er een SBO-consulent in. Hij of zij gaat de onderwijsbehoefte in kaart brengen en op zoek naar de meest passende onderwijsvorm en school. De samenwerking tussen alle betrokkenen is goed vastgelegd in het stappenschema.

De gemeente verzamelt niet structureel informatie over de mate waarin externe zorgtrajecten ook tot daadwerkelijk verbetering in de problematiek leiden. Uiteraard vindt op locatieniveau wel evaluatie plaats.

1a9 Resultaten

De gemeente Breda maakte met zowel met de voor- als de vroegscholen afspraken over het volgen en meten van resultaten van vve. In principe wordt aangesloten bij de toets- en observatie-instrumenten die door de locaties worden gebruikt (Citotoetsen voor peuters en kleuters en Kijk). Voor zowel de voor- als vroegscholen is de doelstelling voor de toetsresultaten dat de verdeling van leerlingen over de verschillende niveaus niet afwijkt van het landelijk beeld. Voor de Kijkgegevens is het doel dat minder dan tien procent van de kinderen een benedengemiddelde score op de afzonderlijke ontwikkelingsgebieden heeft.

Op gemeentelijk niveau haalt Breda deze doelstelling. Dat geldt echter niet voor elke locatie afzonderlijk.

1c Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau

De gemeente Breda neemt duidelijk de regierol en heeft de voorwaarden voor vve veilig gesteld. Zij gaat er van uit dat er voldoende waarborgen in de organisatie van vve zijn ingebouwd om problemen of stagnaties in de uitvoering van haar beleid tijdig te signaleren. Belangrijke bronnen daarbij zijn de rapportages die via de locaties, de stedelijk coördinator en de coördinatiegroep uiteindelijk bij de stuurgroep op tafel komen. Iedere 'laag' rapporteert en verantwoordt zich aan de hand van de onderliggende plannen als het ware naar de 'bovenliggende laag'. Deze vorm van evaluatie is 'bottom-up' en daarmee vooral signaal gestuurd. Voor meer systematische en onafhankelijke evaluatie vormen de inspectierapporten een belangrijke informatiebron. Dit zijn echter voor het grootste gedeelte zelfevaluatie-rapporten op basis van een digitale vragenlijst die door de locatiehouders zelf wordt ingevuld. In principe zijn ze dus niet objectief. Belangrijker is echter dat de kwaliteit van het educatief handelen in deze zelfevaluatie niet in kaart is gebracht. Dit gebeurt wel in de verificatiebezoeken die de inspectie uitvoert, maar die vinden niet frequent en bovendien maar op een zeer beperkt aantal locaties plaats. De gemeente zou haar evaluatiesystematiek nog kunnen versterken door periodiek op de locaties een onafhankelijke audit uit te (laten) voeren, waarin zij ook de uitvoering van haar beleid (inclusief het educatief handelen) in de praktijk toetst.

2a de gemeente heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt

De gemeente Breda heeft de GGD opdracht gegeven jaarlijks de basiskwaliteit van voorschoolse educatie in de voorscholen te inspecteren. Sinds 2011 heeft de gemeente een A-status van het team Kinderopvang van de inspectie van het onderwijs. De inspectie stelt vast dat alle peuterspeelzalen en kinderdagverblijven die voorschoolse educatie aanbieden in 2015 op dit aspect zijn geïnspecteerd.

2b er is een gemeentelijk subsidiekader

De gemeente beschikt over een subsidiekader.

'2' Verbeterpunten

Er zijn geen verbeterpunten.

'1' Verbeterpunten met een afspraak

Er zijn geen verbeterpunten met een afspraak.

4 De oordelen over de voor- en de vroegscholen

De voor- en vroegscholen uit het overzicht in paragraaf 3.2 hebben een digitale vragenlijst gekregen om zelf te rapporteren over de kwaliteit van vve. De vragen hebben betrekking op het vve-waarderingskader. Slechts één vroegschool heeft de vragenlijst niet geretourneerd. Elke voor- en vroegschool heeft een zelfrapportage teruggekregen.

In paragraaf 4.1 worden de resultaten van de locatiebezoeken door de inspectie toegelicht. Paragraaf 4.2 bevat een overzicht van de resultaten van de vragenlijst. Een overzicht van de eigen waarderings van alle vve-locaties is naar de gemeente gestuurd.

4.1 Resultaten inspectiebezoek

Wij hebben ter verificatie van de vragenlijsten twee koppels van voorscholen en vroegscholen bezocht. Het gaat om tweederde deel van het aantal locaties dat in 2013 is bezocht. Beide koppels maakten ook in 2013 deel uit van de verificatiesteekproef. Het onderzoek bestond uit groepsobservaties, gesprekken en documentenanalyse.

In onderstaande tabellen staan onze oordelen in percentages van het totaal aantal bezochte vve-locaties in de gemeente. Onder iedere tabel wordt een toelichting gegeven op de oordelen

Tabel 4.1a De beoordeling van de indicatoren: Conditie

	Tabel oordelen inspectiebezoek Breda	Voorschool (n=2)				Vroegschool (n=2)			
		1	2	3	4	1	2	3	4
A0.1	Er is een recent GGD-rapport beschikbaar			100					
A2	De groepsgrootte voldoet aan de maximumeisen (voorschool)			100					
A3	Pedagogisch medewerker - kind ratio ("dubbele bezetting")			100				100	
A4.1	De peuters volgen gedurende voldoende tijd (per week) een vve-programma op de voorschool			100					
A5.2	Alle pedagogisch medewerkers zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding)			100					
A5.3	Alle beroepskrachten spreken voldoende Nederlands			100					
A5.4	Alle beroepskrachten zijn toereikend vve-geschoold			100			50	50	
A5.5	Er is een jaarlijks vve-opleidingsplan			100					

Aan het merendeel van de condities wordt voldaan. Op alle locaties is nu sprake (in tegenstelling tot 2013) van dubbele of extra bezetting. Daar staat tegenover dat op één van de vroegscholen de leraren niet langer specifiek geschoold zijn voor vve. In

de digitale bevraging gaven overigens beide vroegscholen aan dat niet alle beroepskrachten toereikend voor vve geschoold zijn.

Tabel 4.1b De beoordeling van de indicatoren: Ouders

	Tabel oordelen inspectiebezoek Breda	Voorschool (N=2)				Vroegschool (N=2)			
		1	2	3	4	1	2	3	4
B1	Gericht vve-ouderbeleid				100		50		50
B2	Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd			100				100	
B3	Intake			100				100	
B4	Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen			100				100	
B5	Participatie in vve-activiteiten in de voorschool/vroegschool			100				100	
B6	Informereren over de ontwikkeling van hun kind			100				100	

Het beeld ten aanzien van het onderdeel 'ouders' wijkt weinig af van dat in 2013. Dat dit onderdeel in de voorscholen nauwelijks onvoldoendes kent, mag als bevestiging gezien worden van het actieve beleid dat de gemeente voert op dit punt en de wijze waarop Kober dit centraal aanstuurt. Dat het oordeel op indicator B1 voor beide vroegscholen verschilt, is representatief voor de situatie op gemeentelijk niveau. Ook uit de zelfevaluaties blijkt namelijk dat op deze indicator het beeld op de vroegscholen erg gevarieerd is.

Tabel 4.1c De beoordeling van de indicatoren: Kwaliteit van de uitvoering van vve

	Tabel oordelen inspectiebezoek Breda	Voorschool				Vroegschool			
		1	2	3	4	1	2	3	4
C1.1	Een integraal vve-programma			100				100	
C1.2	Werken met een doelgerichte planning			100				100	
C1.3	Het activiteiten aanbod gericht op de taalontwikkeling is voldoende dekkend en geconcretiseerd			100				100	
C1.4	Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd		50	50				100	
C2.1	Het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers/leerkrachten is respectvol			100				100	
C2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen			100				50	50
C2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen			50	50			50	50

C2.4	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid van de kinderen en tonen respect voor de autonomie van het kind				100				100
C2.5	De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend			100				100	
C3.1	Het educatief handelen van beide pedagogisch medewerkers/leerkrachten is goed op elkaar afgestemd			100				100	
C3.2	Er worden structureel effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd			100				100	
C3.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen			100				50	50
C3.4	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken			100				100	
C3.5	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen			50	50			50	50
C3.6	Het gedrag van de pedagogisch medewerkers/leerkrachten met de kinderen is responsief			50	50			100	
C3.7	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen			100				100	

Het beeld over het educatief handelen laat enkele verschuivingen zien. Zo is op sommige indicatoren de kwaliteit gegroeid, en op andere juist stil komen te staan. Voor een deel is dit verklaarbaar doordat indicatoren een onderlinge overlap kennen waardoor de balans soms net anders kan doorslaan. Het gaat dan om accentverschillen.

In de zelfevaluatie is enkel gevraagd naar het aanbod en de inrichting van de ruimte. Hieruit blijkt dat het voor meerdere locaties lastig is om het aanbod in moeilijkheidsgraad te laten oplopen om zo goed te kunnen differentiëren. Dit bevestigt dus het beeld op de bezochte locaties.

Tabel 4.1d De beoordeling van de indicatoren: Ontwikkeling, begeleiding en zorg en externe zorg

	Tabel oordelen inspectiebezoek Breda	Voorschool				Vroegschool			
		1	2	3	4	1	2	3	4
D1.1	Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen			100				100	
D1.2	De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind			50	50			100	
D1.3	De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg			100				100	
D1.4	Specifieke aandacht voor de taalontwikkeling bij begeleiding en zorg			100				100	
D2.1	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. vroegschool niet kan leveren, en van de aard van die zorg			100				100	
D2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten zorgen dat kinderen aangemeld worden voor externe zorg wanneer de voor- resp. vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren			100				100	
D2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden			100				100	

Het beeld van de zorg en begeleiding is vergelijkbaar met dat in 2013. Uit de zelfevaluatie blijkt dat de situatie op de bezochte locaties positief afsteekt ten opzicht van de andere. Uit nadere analyse van de ingevulde vragenlijsten blijkt dat dit vooral komt omdat een aantal locaties heeft aangegeven niet te beschikken over een volginstrument waarin ook de motorische ontwikkeling is opgenomen. Vermeldenswaard is dat beide koppels erg tevreden zijn over de samenwerking met het CJG. Breda is duidelijk een gemeente waar deze samenwerking goed georganiseerd is en waar het ook goed werkt.

Tabel 4.1e De beoordeling van de indicatoren: Kwaliteitszorg binnen de voor- en vroegschool

	Tabel oordelen inspectiebezoek Breda	Voorschool				Vroegschool			
		1	2	3	4	1	2	3	4
E1	Er is vve-coördinatie op de voor- resp. vroegschool			50	50			50	50
E2	De voor- resp. vroegschool evalueert de kwaliteit van vve regelmatig			100				100	
E3	De voor- resp. vroegschool evalueren de resultaten van vve			100				100	

E4	De voor- resp. vroegschool werkt planmatig aan vve-verbetermaatregelen			50	50			100	
E5	De voor- resp. vroegschool borgt de kwaliteit van haar vve-educatie				100			50	50
E6	In de kwaliteitszorg van de vroegschool wordt ook specifiek naar vve gekeken						50	50	

De kwaliteitszorg ten aanzien van vve op locatieniveau is vrijwel geheel (goed) op orde. De verschillende protocollen die de gemeente hanteert om de kwaliteitseisen duidelijk te maken én die doorgaans ook de basis vormen voor de evaluaties op locatieniveau leveren hier een belangrijke bijdrage aan.

Op één van beide locaties verloopt de samenwerking tussen voor- en vroegschool weliswaar goed, maar wordt deze samenwerking niet vanuit het schoolbeleid gesteund en is daarmee erg persoonsafhankelijk. Dat vormt een risico in de continuering wanneer er sprake is van personeelsuitval of -wisseling.

Het beeld op de bezochte locaties steekt gunstig af ten opzichte van het beeld vanuit de zelfevaluaties.

Tabel 4.1f De beoordeling van de indicatoren: Doorgaande lijn

	Tabel oordelen inspectiebezoek Breda	Voorschool				Vroegschool			
		1	2	3	4	1	2	3	4
F1	Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool			50	50			50	50
F2	Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool			100				100	
F3	De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht				100				100
F4	Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd			100				100	
F5	Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd			50	50			50	50
F6	De manier om met de ouders om te gaan op de voor- en de vroegschool is op elkaar afgestemd			100				100	
F7	De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd			100				100	

Op beide bezochte locaties is sprake van een doorgaande lijn en streven de betrokkenen er naar deze nog verder te versterken. Op verschillende indicatoren is winst geboekt ten opzichte van 2013. Eén van beide koppels is een 'formeel vve-cluster' conform het protocol 'Doorgaande zorg, taal en leerlijn gemeente Breda'. Koppels in zo'n cluster committeren zich aan uitgebreide eisen ten aanzien van de samenwerking die de gemeente stelt. Deze eisen sluiten aan bij de indicatoren uit het inspectiekader.

De gemeente biedt vanuit haar beleid een aantal specifieke cursussen aan voor koppels om gezamenlijk te volgen. Een voorbeeld is 'De Kleine Kapitein' waarin het stimuleren van executieve vaardigheden centraal staat. Het is mooi om te

constateren dat het gezamenlijk volgen van scholing door voor- en vroegschool vrijwel altijd leidt tot overleg en afspraken in de praktijk.

Tabel 4.1g De beoordeling van de indicatoren: Resultaten van vve

	Tabel oordelen inspectiebezoek Breda	Voorschool				Vroegschool			
		1	2	3	4	1	2	3	4
G1	De resultaten worden gemeten conform de gemeentelijke afspraken			100				100	
G2	De resultaten zijn van voldoende niveau			-				-	
G3	Verlengde kleuterperiode**							100	

De indicator met een ** is alleen van toepassing op de vroegscholen.

In de periode waarin de locatiebezoeken werden afgelegd, werden de resultaten van de monitoring resultaten bekend. Tijdens het eerste locatiebezoek waren ze nog niet beschikbaar, tijdens de tweede wel. Om het beeld eenduidig te houden, zijn ze in deze tabel niet weergegeven (G2). In algemeenheid geldt dat de resultaten op gemeentelijk niveau voldoende zijn, maar op locatieniveau niet altijd.

4.2 Resultaten vragenlijst

De antwoorden van de locaties op de vragen in de vragenlijst zijn conform de werkinstructie van de inspectie vertaald naar eigen waarderingen van een indicator. Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om oordelen die door de inspectie zijn gegeven. De te beantwoorden vragen in de vragenlijst zijn zoveel mogelijk gericht op concreet vast te stellen gegevens. Toch is het niet uit te sluiten dat vragen door de antwoorders op verschillende wijze geïnterpreteerd zijn en dat eenzelfde situatie toch tot verschillende antwoorden heeft geleid.

In de onderstaande tabel staan deze eigen waarderingen weergegeven in percentages van het totaal aantal vve-locaties in de gemeente. Bij de tabellen volgt een toelichting.

Tabel 4.2a De waardering van de indicatoren: Condities

	Tabel waarderingen vragenlijsten Breda	Voorschool (n=14)				Vroegschool (n=9)			
		1	2	3	4	1	2	3	4
A2	De groepsgrootte voldoet aan de maximumeisen (voorschool)		7	93					
A3	Pedagogisch medewerker - kind ratio ("dubbele bezetting")		7	93				100	
A4.1	De peuters volgen gedurende voldoende tijd (per week) een vve-programma			100					
A5.2	Alle pedagogisch medewerkers zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding)			100					
A5.3	Alle pedagogisch medewerkers spreken voldoende Nederlands		14	86					
A5.4	Alle beroepskrachten zijn toereikend vve-geschoold	7		93			22	11	67
A5.5	Er is een jaarlijks vve-opleidingsplan			100					

De indicatoren met een * zijn alleen van toepassing op de voorscholen.

In bovenstaande tabel valt op dat er meerdere vroegscholen zijn waar leraren geen specifieke vve-scholing hebben gevolgd. Bij de voorscholen komen meerdere verbeterpunten naar voren. Deze hebben vrijwel allemaal betrekking op dezelfde locatie. Het oordeel '1' dat op indicator A5.4 één maal gegeven is, komt voort uit het feit dat de betreffende locatie in de zelfevaluatie heeft aangegeven dat er niet minimaal twee beroepskrachten in de groep aanwezig zijn. In het meest recente GGD-rapport van deze locatie is dit niet als verbeterpunt opgemerkt. De gemeente is gevraagd na te gaan of dit klopt en dit zo nodig te laten repareren.

Tabel 4.2b. De waardering van de indicatoren: Ouders

	Tabel waarderingen vragenlijsten Breda	Voorschool				Vroegschool			
		1	2	3	4	1	2	3	4
B1	Gericht vve-ouderbeleid		7		93		56		44
B2	Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd				100			11	89
B3	Intake		36		64		33		67
B4	Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen		7		86		44	11	45
B5	Participatie in vve-activiteiten in de voorschool/vroegschool				100		67		33
B7	Rekening houden met thuistaal				100				100

Het ouderbeleid laat bij de voorscholen een overwegend positief tot zeer positief beeld zien, met uitzondering van B3 Intake. Nadere analyse van de vragenlijsten leert dat dit bij de betreffende locaties een verbeterpunt wordt, omdat zij in de vragenlijst aangaven dat in hun intakeformulier niet gevraagd wordt naar ontwikkelings- en gedragskenmerken. Dit is opmerkelijk omdat op alle locaties het kennismakingsgesprek aan de hand van eenzelfde formulier wordt gevoerd en dit onderwerp wel degelijk een onderdeel op dit formulier is. In de praktijk komt dit onderwerp waarschijnlijk dus in alle kennismakingsgesprekken wel aan de orde. Evenals in 2013 moeten deze cijfers dan ook met enige nuance geïnterpreteerd worden.

Het beeld over het ouderbeleid bij de vroegscholen is minder eenduidig. Niet alle locaties voeren kennelijk een specifiek vve-beleid. Het grote aantal verbeterpunten bij B4 en B5 is het gevolg van het feit dat het deelnamepercentage bij de activiteiten te laag is.

Tabel 4.2c. De waardering van de indicatoren: Kwaliteit van de uitvoering van vve

	Tabel waarderingen vragenlijsten Breda	Voorschool				Vroegschool			
		1	2	3	4	1	2	3	4
C1.1	Een integraal vve-programma				100				67
C1.2	Werken met een doelgerichte planning		7		93				100
C1.4	Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd		21	72			22	67	
C2.5	De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-		14	7	79		44		56

uitlokkend									
------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Het percentage locaties dat met een integraal vve-programma en doelgericht planning werkt, is vergelijkbaar met dat in 2013. Het beeld steekt zelfs gunstiger af omdat in de vragenlijst nu meer opties beschikbaar waren.

De kwaliteit van de indicatoren C1.4 en C1.5 is in 2013 niet gemeten via de vragenlijst. Een vergelijking is dus niet mogelijk. Dat de scores voor indicator C2.5 voor de vroegscholen minder gunstig zijn dan voor de voorscholen komt omdat voor de vroegscholen ook bepalend voor de waardering is of er hoeken zijn voor de beginnende- en ontluikende geletterdheid en gecijferdheid. Deze vraag is ook aan de voorscholen gesteld maar bij hen speelde het antwoord gezien de leeftijdsgroep uiteraard geen rol voor het oordeel op de indicator.

Tabel 4.2d. De waardering van de indicatoren: Ontwikkeling, begeleiding en zorg

	Tabel waarderingen vragenlijsten Breda	Voorschool				Vroegschool			
		1	2	3	4	1	2	3	4
D1.1	Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen		29		71		11		89
D1.2	De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind		57		43		22		78
D1.3	De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg				100			22	78
D2.1	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. vroegschool niet kan leveren, en van de aard van die zorg			100				100	
D2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten zorgen dat kinderen aangemeld worden voor externe zorg wanneer de voor- resp. vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren				100				100
D2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden				100				100

De resultaten op de indicatoren D1.1 en D1.2 laten een meer versnipperd beeld zien dan in 2013. Dit kan te maken hebben met het feit dat de vragenlijst meer concrete vragen bevatte, waardoor er minder ruimte was voor een subjectieve beantwoording. De verbeterpunten op D1.1 hebben in veel gevallen te maken met het ontbreken van een volginstrument voor motorische ontwikkeling.

Het verbeterpunt op D1.2 komt meestal voort uit het feit dat locaties aangaven geen tijdstip voor de vorm en evaluatie van de zorg vast te leggen.

De kwaliteit van de indicator D2.3 is in 2013 niet gemeten via de vragenlijst. Een vergelijking is dus niet mogelijk.

Tabel 4.2e. De waardering van de indicatoren: Kwaliteitszorg binnen de voor- en vroegschool

	Tabel waarderingen vragenlijsten Breda	Voorschool				Vroegschool			
		1	2	3	4	1	2	3	4
E1	Er is vve-coördinatie op de voor- resp. vroegschool				100		22		78
E2	De voor- resp. vroegschool evalueert de kwaliteit van vve regelmatig				100		56		44
E3	De voor- resp. vroegschool evalueren de resultaten van vve				100		44		56
E4	De voor- resp. vroegschool werkt planmatig aan vve-verbetermaatregelen		29	71			44	45	
E5	De voor- resp. vroegschool borgt de kwaliteit van haar vve-educatie		14		86		22		78
E6	In de kwaliteitszorg van de vroegschool wordt ook specifiek naar vve gekeken							22	78

Op de voorscholen is grote vooruitgang geboekt op het onderdeel kwaliteitszorg. De nauwe samenwerking tussen gemeente en Kober Kinderopvang werpt hier duidelijk haar vruchten af. De gemeente vertaalt haar kwaliteitseisen in protocollen en subsidievoorwaarden. Deze vormen in veel gevallen het format voor een projectplan op locatieniveau. In dit plan staan doelen en uitwerkingen. De evaluatie is ook weer gebaseerd op deze doelen. Dat dit beeld op de vroegscholen genuanceerder is, komt waarschijnlijk omdat de intensiteit waarin voor- en vroegscholen een koppel vormen, varieert. Hoe minder intensief de samenwerking, hoe minder expliciet vve in het schoolbeleid is opgenomen.

Tabel 4.2f. De waardering van de indicatoren: Doorgaande lijn

	Tabel waarderingen vragenlijsten Breda	Voorschool				Vroegschool			
		1	2	3	4	1	2	3	4
F1	Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool			100				100	
F2	Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool		36		64				
F3	De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht			7	93		22		78
F4	Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd		14		57		11		78
F5	Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd			7	50		33	11	45
F6	De manier om met de ouders om te gaan op de voor- en de vroegschool is op elkaar			7	50		45	22	22

	afgestemd								
F7	De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd				57		11	22	56

De eigen waarderingen van de voor- en vroegscholen op het onderdeel 'doorgaande lijn' zijn positiever dan in 2013. Er is vaker een '4' gescoord. De verschillen bij juist dit onderdeel tussen voor- en vroegscholen zijn wel opmerkelijk. Dit komt enerzijds omdat het aantal bevroegde locaties niet overeenkomt. Er zijn meer voorscholen dan vroegscholen bevroegd. Anderzijds is het kennelijk zo dat binnen een koppel de doorgaande lijnen anders ervaren en gewaardeerd worden. De vroegscholen scoren immers veel kritischer op dit onderdeel.

5 Conclusies

Wij hebben zowel op het niveau van de gemeente, als op het niveau van de afzonderlijke locaties, de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in de gemeente Breda beoordeeld.

De oordelen zijn gebaseerd op de antwoorden op vragenlijsten door zowel de gemeente als de vve-locaties. De antwoorden van de gemeente zijn geverifieerd in gesprekken en aan de hand van beschikbaar gestelde beleidsdocumenten. De antwoorden van de vve-locaties zijn in een beperkte steekproef van onderzoeken ter plaatse geverifieerd.

Conclusies gemeentelijk vve-beleid

Het gemeentelijk beleid is op alle beoordeelde indicatoren van voldoende of goede kwaliteit. Op vijf indicatoren heeft de gemeente de kwaliteit van het vve-beleid verbeterd ten opzichte van 2013. Hierdoor is het merendeel van de indicatoren nu beoordeeld als een voorbeeld voor anderen.

De beoogde ontwikkeling van het gemeentelijk beleid in kader van de bestuursafspraken is volgens de gemeente gerealiseerd. Dit is bereikt door een gezamenlijke inspanning van de gemeente, de houders van de kinderopvang/peuterspeelzalen en de schoolbesturen.

Voorbeelden voor anderen

- 1A1 Definitie doelgroepkind
- 1A2 Bereik
- 1A3 Toeleiding
- 1A4 Ouders
- 1A7 Interne kwaliteitszorg van voor- en vroegscholen
- 1A8 Doorgaande lijn
- 1B Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau
- 2B Gemeentelijk subsidiekader

Voldoende oordelen

- 1A5 Integraal vve-programma
- 1A6 Externe zorg
- 1A9 Resultaten
- 1C Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau
- 2A GGD-rapport

Relatie gemeentelijk beleid en kwaliteit vve op (bezochte) locaties

Het gemeentelijk beleid voldoet op alle onderdelen. Ten opzicht van de monitoring in 2013 is opnieuw op verschillende onderdelen vooruitgang geboekt. Het gevoerde beleid is duidelijk herkenbaar op de locaties. De voorscholen lijken hier – vooral op basis van de zelfevaluaties - vooralsnog meer van te profiteren dan de vroegscholen. Wanneer echter teruggekeken wordt naar de stand van zaken tijdens de bestandsopname in 2011 dan is er in Breda een enorme kwaliteitsslag gemaakt op het gebied van vve. Dat is een groot compliment waard.

Vanuit de zelfevaluaties (digitale bevraging) valt op dat de locaties die participeren in een formeel vve-cluster niet per definitie beter scoren dan de locaties die niet in zo'n formeel cluster participeren. Deelname aan zo'n cluster leidt dus niet automatisch tot betere kwaliteit. Uiteraard gaat het hier om een zelfevaluatie, waarbij de clusters nauwgezet weten wat precies van hen verlangd wordt en om die reden mogelijk kritischer zijn in het beantwoorden van de vragen.

Voor het eerst is in de vragenlijst gevraagd naar specifieke vve-scholing. Uit de resultaten blijkt dat vooral op de vroegscholen leraren niet altijd specifieke, danwel recente vve-scholing hebben gevolgd.

Opmerkelijk is ook – hoewel een vergelijking met 2013 niet mogelijk is – dat verschillende locaties aangeven moeite te hebben met het waarborgen van een opklimmende moeilijkheidsgraad in het aanbod. Het zijn vooral de HBO-coaches die hier een centrale rol in hebben. Dit punt vraagt nog om nader onderzoek en eventueel gerichte maatregelen.

In het ouderbeleid en in de kwaliteitszorg zijn flinke verbeteringen doorgevoerd.

Voor de voorscholen laten op deze beide onderdelen goede vooruitgang zien. Het zijn ook de onderdelen waar de gemeente veel aandacht voor heeft gehad.

De voor- en vroegscholen ervaren de mate waarin er sprake is van een doorgaande lijn erg verschillend. Vooral de vroegscholen oordelen hier kritisch, terwijl zeven van de negen bevroegde vroegscholen toch participeren in een formeel vve-cluster. Een interessante constatering voor de gemeente om de vinger achter te krijgen.

Vervolgafpraak:

Wij zullen vanaf 2016 de kwaliteit van vve in de gemeente Breda via het reguliere signaalgestuurd toezicht volgen.

6 Reactie van de gemeente

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van de voor en vroegschoolse educatie in gemeente Breda.

Daarnaast hebben wij de gemeente gevraagd haar eigen kwaliteit te beoordelen en dat samen met de oordelen van de inspectie te vertalen naar de ontwikkelingsrichting van het vve-beleid.

Hieronder geeft de gemeente haar reactie:

Graag willen wij onze dank uitspreken over de zorgvuldige rapportage. Met name het compliment over de enorme stappen die Breda heeft gezet sinds de eerste bestandsopname in 2011, waarderen wij zeer. Ook zijn we blij met de beoordelingen van de onderdelen waarop Breda een voorbeeld voor anderen wordt genoemd. Wij zijn er trots op dat er door de vve partners zo goed wordt samengewerkt en dat we met elkaar dit resultaat hebben bereikt. Wij zien de aanbevelingen van de inspectie als een bron voor innovatie en verbeteringen. Dat zal ook voor 2017 en verder weer het geval zijn. Zo geeft de inspectie ten aanzien van het onderdeel 1c Systematische evaluatie en verbetering van we op gemeentelijk niveau als aanbeveling dat de gemeente Breda haar evaluatiesystematiek nog zou kunnen versterken door periodiek op de locaties een onafhankelijke audit uit te (laten) voeren, waarin zij ook de uitvoering van haar beleid (inclusief het educatief handelen) in de praktijk toetst. Wij zullen dit ter harte nemen en hebben dat reeds in praktijk gebracht. In 2015 ging er een inhoudelijk deskundige mee met de GGD. In 2016 zijn alle locaties opnieuw bezocht maar nu door een voormalig onderwijsinspecteur. Ook van die ronde is voor alle locaties een verslag gemaakt en zijn verbeterpunten opgesteld. Wat Breda kenmerkt, is dat het een bruisend en dynamisch netwerk is, dat telkens op zoek is naar innovaties en verbeteringen. Dat betekent dat wij permanent de totaalaanpak vve op gemeentelijk niveau op een hoger niveau willen brengen. We zijn dan ook blij met de erkenning hiervan in dit rapport. Wij hebben veel van de audits van de Inspectie van het Onderwijs geleerd en wij betreuren het dat dit de laatste keer in het kader van de monitoring G37 was dat de Inspectie van het Onderwijs de voorschoolse educatie heeft beoordeeld.

Bijlage 1: Overzicht van oordelen van de locaties in de gemeente Breda

		Voorschool		Vroegschool	
		Beertje Ballon	De Wiebeltjes	Kbs De Weerijis	Kbs John F. Kennedy
A	A0.1	3	3	-	-
	A2	3	3	-	-
	A3	-	3	3	3
	A4.1	-	3	-	-
	A5.2	3	3	-	-
	A5.3	-	3	-	-
	A5.4	-	3	2	3
	A5.5	-	-	-	-
B	B1	4	4	2	4
	B2	3	3	3	3
	B3	3	3	3	3
	B4	3	3	3	3
	B5	3	3	3	3
	B6	3	3	3	3
C	C1.1	3	3	3	3
	C1.2	3	3	3	3
	C1.3	3	3	3	3
	C1.4	3	2	3	3
	C2.1	3	3	3	3
	C2.2	3	3	3	4
	C2.3	4	3	3	4
	C2.4	4	4	4	4
	C2.5	3	3	3	3
	C3.1	3	3	3	3
	C3.2	3	3	3	3
	C3.3	3	3	3	4
	C3.4	3	3	3	3
	C3.5	3	4	4	3
	C3.6	4	3	3	3
C3.7	3	3	3	3	

		Voorschool		Vroegschool	
		Beertje Ballon	De Wiebeltjes	Kbs De Weerijis	Kbs John F. Kennedy
D	D1.1	3	3	3	3
	D1.2	4	3	3	3
	D1.3	3	3	3	3
	D1.4	3	3	3	3
	D2.1	3	3	3	3
	D2.2	3	3	3	3
	D2.3	3	3	3	3
E	E1	4	3	3	4
	E2	3	3	3	3
	E3	3	3	3	3
	E4	3	4	3	3
	E5	4	4	3	4
	E6	-	-	2	3
F	F1	4	3	3	4
	F2	3	3	3	3
	F3	4	4	4	4
	F4	3	3	3	3
	F5	3	4	4	3
	F6	3	3	3	3
	F7	3	3	3	3
G	G1	-	3	3	-
	G2	-	2	2	-
	G3	-	-	3	3